

Boj o vodu a klenoty naší krajiny

Nově vznikající mokřad přilákal i pár vzácných jeřábů popelavých

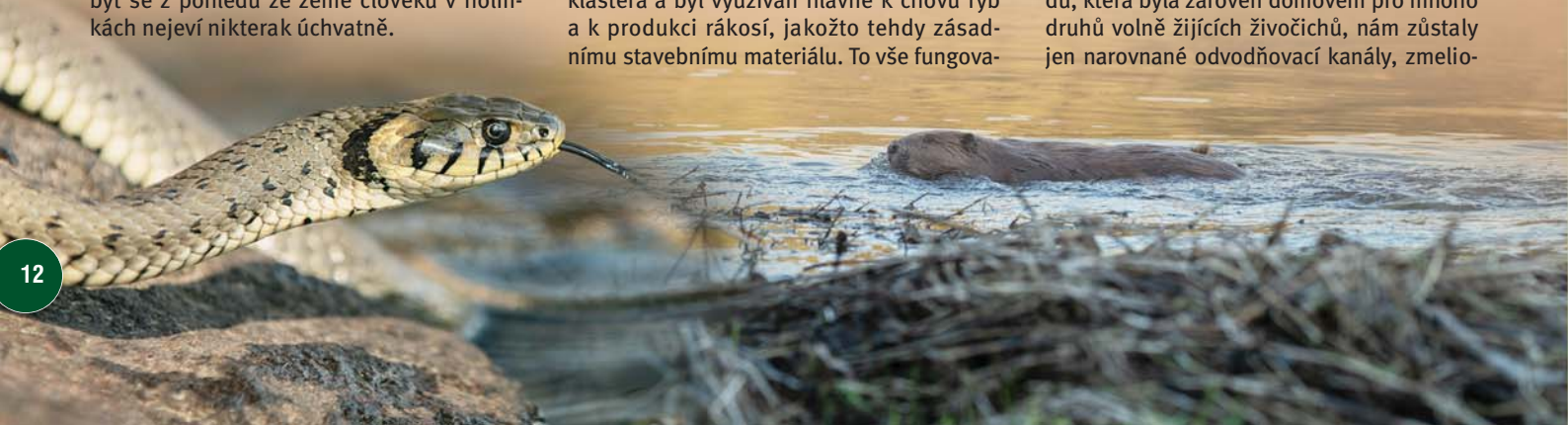
Na jaře roku 2020 jsme pořídili v rámci činnosti našeho spolku a Záchrané stanice živočichů Plzeň poměrně slušně vybavený a funkční dron. Při kontrolách a monitoringu některých námi dlouhodobě sledovaných druhů volně žijících ptáků jsme pak doslova s údivem zírali, jaké nádherné a unikátní lokality v Plzeňském kraji máme. Fotografie zejména vodních ploch, mokřadů a tůní z ptačí perspektivy nás očarovaly natolik, že jsme se rozhodli je nafotit a ukázat i vám.

Lokalita, kterou bych vám dnes rád podrobněji představil, leží nedaleko Nýřan v těsném sousedství dálnice D5. Ano, je to právě ta lokalita, o jejímž způsobu ochrany vás na předchozích stránkách vás informovala Mgr. Radka Trylčová, radní pro oblast životního prostředí Plzeňského kraje. Snad mi odpustíte, že i já se připojím k tématu slovy obdivu k této lokalitě, byť se z pohledu ze země člověku v holínkách nejeví nikterak úchvatně.

Historicky se jednalo o velký rybník nad obcí Úherce, jehož vodní plocha zasahovala až na dnešní katastrální území Nýřan, Úherců a Přehýšova. Ve své době představoval jednu z největších lidmi uměle vytvořených vodních ploch v regionu, se samostatnou rybářskou baštou, sypanou hrází a ostrůvky. Dle dobových záznamů rybník v dávné minulosti patřil do majetku chotěšovského kláštera a byl využíván hlavně k chovu ryb a k produkci rákosí, jakožto tehdy zásadnímu stavebnímu materiálu. To vše fungova-

lo do doby, než rybník změnil majitele a musel ustoupit těžbě uhlí v regionu.

S poddolováním a cíleným čerpáním vody z důlních štol se rovněž výrazně změnilo vodohospodářské poměry nejenom této lokality, ale i celého území. Přirozené mokřady zanikly a místo nich byly vyhloubeny hluboké strouhy, které území léta spolehlivě odvodňovaly. A tak z krajiny bohaté na vodu, která byla zároveň domovem pro mnoho druhů volně žijících živočichů, nám zůstaly jen narovnané odvodňovací kanály, zmelio-

Mládě bramborníčka hnědého

Sluka lesní

Ropucha obecná

rovaný Luční potok a kolem něj pár pro přírodu bezcenných děr na kapry. Místo mokřadu kus hospodářsky téměř bezvýznamného borovicového lesa a kolem dokola obrovské skladové a průmyslové haly.

Jenže příroda se daného území jen tak nevzdala, a tak se v průběhu posledních patnácti let, kdy se už dávno uhlí netěžilo a pozemků pod bývalou továrnou Tesla mezi dálnicí D5 a Lučním potokem si nikdo nevšímal, začala voda opět objevovat. Voda, která tu byla odjakživa, voda, která je základem života nejenom pro přírodu, krajinu, ale i pro nás lidi.

Jak se to stalo? Zhruba před deseti lety, podobně jako na většinu potoků a řek Plzeňského kraje, se i na toto místo vrátil náš největší vodní hlodavec bobr evropský. Ten byl v Čechách původně vyhuben, čímž tu téměř 100 let nebyl nikdo, kdo by lidem v jejich devastaci krajiny zabránil. Dnes je však situace úplně jiná, díky bobrům se voda do naší české krajiny zase pomalu vrací. Názorným příkladem je právě popisovaná lokalita u Nýřan, kterou bobr opět zavodnil a začal pracovat na její revitalizaci. První okusy a náznanaky přítomnosti bobra na Lučním potoce, zejména kolem Větrné jámy a na Přehýšovském rybníku, se datují od

roku 2008. V tu dobu se bobři z Německa, Tachovska i Domažlicka začali objevovat i v Plzni a mířili po Berounce dál na samotnou Prahu. V roce 2010 byly bobry obsazeny už všechny plzeňské řeky, a to včetně řeky Mže, přes kterou se pak bobři dostali až na Luční a Vejprnický potok. Dnes najdeme bobry v Plzeňském kraji už úplně všude, i na místech, kde bychom je nečekali.

V první fázi postavil bobr na Lučním potoce několik hrází tak, aby se voda z narovnaného a zahloubeného koryta pěkně rozlila na sousední pozemky. Zatopením části lesa zlikvidoval nepůvodní dřeviny vysázené člověkem a připravil prostor pro dřeviny původní a nové. Voda, slunce a celkové prosvětlení lokality s návratem přirozeného mokřadního biotopu pak probudily k životu vodní a mokřadní vegetaci a samozřejmě přilákaly i původní volně žijící živočichy. To celé se pak dohromady stává naprosto neuvěřitelným biotopem a lokalitou nadregionálního významu. Druhou pestrost zejména volně žijících živočichů, počínaje hmyzem, přes obojživelníky, ptáky a savce, se díky bobrovi na lokalitě několikrát znásobila! Dnes se z původně zničené, odvodněné a člověkem změněné lokality stává přírodní ráj na zemi, a to i přesto, že

prostředkem původního rybníka a mokřadu vedou dva pruhy dálnice D5 z Prahy na Rozvadov. Takovou sílu a regenerační schopnost má voda, když ji zadržíme v krajině a dáme jí prostor, aby se v ní udržela.

V roce 2020 na lokalitě vyhnízdil pár vzácného jeřába popelavého a vodil jedno mládě, k tomu jsme jenom my prokázali a napočítali přes čtyřicet dalších zvláště chráněných druhů živočichů. Polovina z nich na lokalitě hnízdila či se rozmnožovala, přičemž 90 % těchto živočichů na původně odvodněném území dříve nebylo! Navíc vše funguje jako obří kořenová čistírna a zásobárna povrchové i spodní vody, která pozitivně ovlivňuje klima v dané oblasti atd.

Jak jste se na předchozích stránkách od Mgr. Radky Trylčové dozvěděli, v době redakční uzávěrky tohoto vydání Vítaného hosta připravoval Plzeňský kraj podklady k jednání o získání všech vodou dotčených pozemků kolem Lučního potoka a stupni ochrany celé lokality. Záměrem Odboru životního prostředí bylo stanovit a projednat nové podmínky a pravidla ochrany této unikátní lokality. O tom, zda se podařilo tento vyšší zájem ochrany přírody a vody obhájit, vás budeme samozřejmě i nadále informovat.

■ Karel Makoň, DESOP Plzeň